

Bogens helt store styrke er den måde, hvorpå hvert kapitel behandler mulige implikationer for fagpersoner. Læseren inviteres løbende til refleksion over de dilemmaer, som fagpersoner står i, når de møder unge og familier, hvor æresrelaterede problematikker er på spil. Bogen er uden tvivl et vigtigt bidrag og kan derfor anbefales til de fagpersoner, som i deres arbejde støder på problemstillinger omkring æresrelateret social kontrol.

Jeppe Schmidt Grüner

Antropolog

Styrelsen for International Rekruttering og Integration

HENRIK HVENEGAARD MIKKELSEN: *Cutting Cosmos. Masculinity and Spectacular Events among the Bugkalot*. Oxford & New York: Berghahn Books 2018. ISBN 978-1785337703. Pris: 729,95 kr.

Hvordan konstitueres og opretholdes egalitet som samfundsorden? Dette spørgsmål er det væsentligste omdrejningspunkt i *Cutting Cosmos*, som tager udgangspunkt i bugkalotfolket – en etnisk minoritet i Sierra Madre-bjergene i Luzon i det nordlige Filippinerne – hvor Mikkelsen har foretaget etnografisk feltarbejde i 2009-10. Bogen igennem viser forfatteren overbevisende, hvordan bugkaloternes egalitære samfundsorden paradoksalt nok konstitueres gennem et maskulint ideal om „vildskab“, der indebærer selvhævdelse, individuel dominans, vold, uforudsigelighed og total social uafhængighed.

I bogen introduceres læseren først til bugkalotfolket gennem tidligere studier af ilongotfolket – bugkalotfolkets navn, før kristendommen blev udbredt i Luzon – udført af de amerikanske antropologer Michelle og Renato Rosaldo op gennem 80'erne. Her bliver vi præsenteret for ilongoternes egalitære samfundsorden i de landsbyer, de bebor, men det er især hovedjagten, som Rosaldo'erne har fremhævet som et signifikant træk. Hovedjagt beskrives af Rosaldo'erne som en rituel handling, der bidrager til opretholdelse af samfundet, idet den blandt andet fungerer som en form for initiering af unge drenge til mænd som en måde at slippe af med en akkumuleret maskulin spænding på og som en måde for mænd at slippe af med følelser på, der ikke kan rummes i den egalitære orden. Mikkelsens studier og etnografi viser dog, at hovedjagt sandsynligvis ikke har været praktiseret ret meget blandt bugkalotfolket de seneste 50 år, og alligevel er deres samfund ikke brudt sammen, men følger samme egalitære orden, som da Rosaldo'erne var der. Af Rosaldo'ernes forskning og sin egen etnografi uddrager Mikkelsen den pointe, at det ikke så meget er hovedjagten, der udgør en signifikant handling i opretholdelsen af samfundets orden, som selve det „cut“ eller snit, hovedjagten repræsenterer i verden både konkret og kosmologisk.

Centralt i argumentet er Mikkelsens opstilling af en bugkalotkosmologi, der rummer både kaos og orden. Verden er som udgangspunkt et vildt, uforudsigeligt kaos (kaosmologi), og ind i dette kaos „udskærer“ bugkaloterne sig en plads, et samfund, orden. Som sådan er samfundet og det almindelige hverdagsliv hele tiden i fare for at „gro til“ eller „flyde ud“ i verdens kaos. Mikkelsen viser, at fordi idealet for maskulinitet hos bugkaloterne i højeste grad repræsenterer det vilde, uforudsigelige kaos, kommer repræsentationen af orden særligt til udtryk gennem udøvelsen af det at være en mand.

Mænd og maskulinitet fungerer ifølge Mikkelsen som en bevægelse mellem to kvaliteter, hvis yderligheder begge er kaotiske om end på vidt forskellige måder. Den ene, *liget*, er en væren, der er totalt socialt betinget, hvilket indebærer alt fra ikke at have sit eget hjem/egen indtægt til at blive intimideret af andre mænds stærke(re) personlighed. Liget, som især beskrives ved unge mænds adfærd, har en spredt, usammenhængende, udflydende karakter af vægelsind, nervøsitet, urolig energi, bevægelse, ubeslutsomhed m.m. Den anden er kvaliteten *beya*. *Beyas* yderpunkt er det ultimative maskuline ideal og bliver i bogen beskrevet gennem den dæmoniske karakter *mansasadile*, der er karakteriseret ved total ligegyldighed over for og overskridelse af den sociale orden. *Mansasadile* er karakteriseret ved urovækkende stoicisme, fuldstændig selvcentreret uberegnelighed og konstant potentiale for vold.

At blive/være en mand handler om selvkontrol („composure“) og beskrives af Mikkelsen som en bevægelse eller „samentrækning“ af mandens personlighed gennem akkumulering af *beya* og reducering af liget. En respekteret mand er derfor en mand med meget *beya*. Men her er der ikke bare tale om en lineær akkumulering af *beya*, for *beya* kan også få selvkontrollen til at tippe ud i kaos igen, og manden kan risikere at blive *mansasadile* – inkarneret kaos. Hvis en mand har meget *beya*, må han også sørge for at afbalancere *beya* for at blive ved at være en mand. Han må altså kontrollere potentialet for kaos.

Bogen viser endvidere – gennem et fokus på overskridelser („transgression“) af samfundsordenen, der konkretiserer potentialet for (maskulin) vildskab og kaos – hvordan samfundet findes gennem en balancegang mellem orden og kaos. Denne balancegang udføres af mændene. Mikkelsen giver flere etnografiske eksempler på sådanne overskridelser, blandt andet dansen *ta'gem*, hvor især midaldrende mænd ved festlige lejligheder pludselig og enkeltvis tager tøjet af og bryder ud i truende, jagtliggende bevægelser, mens de stirrer vildt på tilskuerne. Samtidig foregår disse overskridelser altid på en socialt ritualiseret måde; de er blandt andet overvåget, af begrænset varighed og går efter tur. Sådanne overskridelser af den sociale orden, argumenterer Mikkelsen, fungerer som et „kosmologisk snit (cut)“ i verden. Overskridelserne tydeliggør nemlig på én gang verdens kaotiske

udgangspunkt, samtidig med at de tæmmes og sanktioneres socialt, hvorved der sker en (gen)etablering af samfundets orden. Bugkaloternes egalitære samfundsorden konstitueres derfor *ikke på trods af* det ultimative maskuline ideal om et autonomt, vildt kaos, men derimod *i kraft af* det maskuline ideals konstante potentiale for realisering og mændenes overskridelser. Det er mændene, der skal skabe samfundsordenen ved at „cutte kosmos“ – ved på én gang at overskride den herskende orden og kontrollere det ultimative, vilde kaos.

Selv om Mikkelsen gør klart, at bugkalotsamfundet beror på kønnede hierarkier, er det et interessant perspektiv inden for køns- og maskulinitetsforskning at forstå mændenes dominerende rolle som selvsanktionerende snarere end dominerende over for andre subjektpositioner som fx kvinder. Mændenes rolle i samfundet er at opretholde orden, men det gør de netop ved at kontrollere det maskuline potentiale for kaos. Bogen giver derved en forståelse af positionen „mand“ som et socialt og personligt balancearbejde i modsætning til den typiske (vestlige) forståelse af „mand“ som en lineær bestræbelse mod et ultimativt maskulint ideal (se fx Connells arbejde med maskulinitetsforskning). Hos bugkalot er der ingen lineær bestræbelse mod det ultimative maskulinitetsideal. For at være i kategorien „mand“ skal man nemlig netop ikke (for) tæt på det ultimative ideal. Ej heller er „mand“ en individuel akkumulering af maskulinitet, men derimod netop en kollektiv balancegang.

På trods af at bogen tager lidt rigeligt med store emner op for sin kapacitet (fx egalitet, maskulinitet, kosmologi, ideal), byder den alligevel på en aldeles læsevenlig og interessant diskussion af problematikker ved den egalitære samfundsordens opretholdelse i et maskulint domineret samfund. Især med perspektiverne på „overskridelser“ som opretholdende for orden og på „mand“ som selvsanktionering og socialt balancearbejde udvides rammerne for alle, der kender mest til den klassisk vestlige, hegemoniske maskulinitetsforståelse (fx Cornell), men gerne vil udforske „mænd og maskulinitet“ gennem andre forståelser.

My Madsen

Postdoc

Center for Social Data Science

Københavns Universitet